

Sånenyt nr. 1 2016

Formandens klumme

af Mette Marie Lungeholt

Foråret er fåreavlerens festtid, for her kommer alle de dejlige lam vi har ventet på :-)
Og lige om lidt er græsset grønt og dyrene går glade på markerne.

Men det er også allerede nu, I skal begynde at tænke på næste sæson. Skal vædderen skiftes ud? Så hold øje med de nye indeks beregninger der kommer i uge 22, og få reserveret den vædder (voksen eller lam) som passer bedst til jeres besætning.

Jeg har tidligere skrevet om vores plan om at skifte til den hollandske registrerings program Bel-Expert. Det har vist sig lidt mere vanskeligt end først antaget, bla. at overføre eksisterende data. Projektet er ikke helt opgivet endnu, og pt er der test-besætninger (bl.a. Hans-Erik fra bestyrelsen) der prøver det af her i læmmesæsonen. Tilbagemeldingerne er meget positive mht registrering og funktioner, men der er endnu ikke kørt en databeregning.

Jeg tror meget på at hvis vi kan overvinde de praktiske problemer så vil dette program have muligheden for at løfte avlen af såner (og andre racer) og hjælpe avleren.

Desværre ser det også ud til at vi til en start på stå på egne ben og være frontløbere, da de andre racer er meget tøvende og afventende.

Det gør det heller ikke nemmere at der stadig ikke er styr på den fælles organisering i fårebranchen.

Pt. har vi hele 3 landsdækkende organer, som alle gør krav på at være det samlede talerør for branchen.

- Brancheforeningen Får og Geder
- Fællesorganisationen Får
- Dansk Fåreavl

Vi har i såneforeningen besluttet at stå udenfor alle 3 og afvente udviklingen. Vi mener der bør være én (og kun én) fælles organisation.

Dansk Fåreavls Sundhedsudvalg og formentlig også alle dyrskuer har valgt at hæve intervallet for test af klovsyge i besætningen til 3 år. Det gøres primært for at lette den økonomiske udgift for besætningerne ved at der nu kan nøjes med ét fælles besøg til tjek og både maedi og klovsyge. De gældende regler kan altid ses på foreningens hjemmeside.

Sidste år sendte vi et nyhedsbrev ud med en spørgeundersøgelse vedr. fåreavleres brug af rådgivning. Vi har fået lov til at bringe Sirids konklusioner på undersøgelsen her i bladet. I dette nr. kommer den første artikel og det næste kommer den anden.

Til slut vil jeg lige minde om at vi gentager sidste års succes med en læmmedag hos David Wootton den 24.4. Se de nyhedsbreve I har fået på mail, og glæd jer til en spændende og lærerig dag.

Husk at blad-redaktøren modtager meget gerne medlemmernes billeder og evt. indlæg på formand@saane.dk

Årets gang hos Morten og Susie Riis på Blanshovedgård

af Susie Riis

Det er ikke mælk sånerne mangler.

I starten af december var der ikke rigtig mere græs på markerne og efter et par dage uden regn, hvor fårene var helt tørre, hentede vi dem i hestetraileren. De var for nemme at få op i den. Vi måtte være hurtige for at stoppe dem, når den var fuld. Havde inden aftalt med David Wootton som klippede, så de ikke fik det for varmt.

På årets sidste dag kom Carl og scannede. Han fandt 54 lam på 28 får incl. nogle vi havde solgt ilæmmede til afhentning efter klipning og scanning. Absolut tilfredsstillende. Vi har i mange år fået scannet. Det er så dejligt at vide hvor mange lam, de enkelte dyr skal have. De drægtige får går opdelt i 4 folde i den store lade, hvor der er foderbord

imellem, så de kan tage fra begge sider. Der deles de op, så de der skal have trillinger går sammen suppleret op med de tyndeste af de, der venter tvillinger på den ene side af foderbordet. På den anden side flere tvillingemødre — enten de tyndeste eller 1-2 dyr flere. I de næste to folde går så de, der kun skal have 1 lam suppleret af et par af de tykkeste af de tvillingdrægtige på den ene side og resten af dem med tvillinger i maven på den anden.

Vi fodrer udelukkende med wrap og opblødte roepiller, derudover er der fåresliksten til rådighed.

D. 28.2 begyndte lammene at dukke op. Mange af vores dyr foretrækker at læmme i

dagtimerne, det er vi glade for! Ikke fordi det er meget, vi har måttet hjælpe. Der var en trillingefødsel, hvor den ene var et meget lille, meget dødt lam, som jeg lige hjalp med at få ud. De andre to lam var fine og sunde. Det var tredje gang 323 læmmede. De foregående havde hun selv klaret med fine trillinger hver gang.

Her til morgen fik hendes 10-årige mormor sit lam nr. 19 på trods af vi først ilæmmer gimmerne når de er et år og hun gik tom i

2015. Sikkert fordi hun var noget tynd efter de sidste lam. De voksede til gengæld flot. Hun lægger ALT ned i mælken. Så det er fint med et enkelt lam i år. Nu skal hun ikke have flere. Heldigvis er der en del af hendes efterkommere i avlen både hos os og hos andre avlere.

Vores avlsmål om tvillinger opfyldes ellers mere af 228, der leverede fine tvillinger for 5.gang i træk—Hun er også helsøster til vores vædder Hannibal.

*228 var
det første
får, der
læmmede i
år*

Indtil videre har vi fået 30 lam — heraf kun 1 med en lille bipatte. Det er rart at kunne konstatere, at det kan lade sig gøre at avle dem væk. Antallet af lam med bipatter har været jævnt faldende over årene, efter vi har fravalgt avlsdyr med bare så meget som antydningen af bipatter.

Når fårene har læmmet, sætter vi dem i eneværelse med lammene — som regel et til to døgn alt efter hvor kvikke og hvor mange de er.

Inden de bliver lukket ud til de andre igen, får de sat øremærker i, så vi har helt styr på, hvor de hører til. Gimmerne i begge ører og

vædderlammene kun i det ene. På den måde kan vi hurtigt sortere lammene, når vi 4-4½ måned senere tager drengene fra. Vi gemmer det andet, som sættes i senere, hvis

de skal bruges i avlen. Halerne holdt vi op med at kupere for længe siden og det har ikke givet nogen problemer.

Kvikt sånevædderlam

I lørdags blev der holdt stiftende generalforsamling i endnu en fåreforening "Sjællandske Fåreavlere" <http://www.sjfaar.dk/> Kunne desværre ikke deltage her i læmmeperioden, men umiddelbart virker det som fornuftige mennesker, der står bag. Med hensyn til medlemskab af landsdækkende forening, har vi i år valgt at klappe hesten og afvente, hvad der sker på landsplan, om ikke fornuften kan sejre, så vi

kan ende op med en — og kun én - fælles fåreforening.

Påsken står for døren og vi har for første gang i mange år valgt at holde fri og springer derfor vores "Åbent Hus" på Fårets Dag, Påskelørdag over. Det har ellers været nogle rare dage. Velbesøgt af hyggelige, interesserede mennesker, samt super presedækning og efterfølgende mersalg af både får og fåreprodukter. Det kan kun anbefales.

Avlsmålet for eksteriør

af Avlsudvalget

Avlsudvalget kiggede på eksteriør beskrivelsen og mål i 2013 og 2014 i forbindelse med et dommerkursus.

Her kommer de lige som en genopfrisker, især til alle de mange nye medlemmer.

Helhed: Fåret virker robust og harmonisk.

Hovedet: Sort. Tørt, ikke bredt. Smal pande. Der må ikke være horn el. hornanlæg. Næse-ryggen er konveks. (Red: Tør betyder at strukturer fremtræder tydeligt, modsat ”flasket”).

Mulen: Sort

Ørerne: Sorte. Vandret stillede.

Halsen: Ingen løs hud

Kroppen: Halen lang eller kuperet.

Ryggen/overlinje: Lige eller med højere liggende kryds.

Lemmerne: Forbenene skal være lige. Bagbenene kraftige og passende vinklede.

Bevægelse/skridtgang: Let og ubesværet.

Klovene: Sorte

Yver: Skal være velophængt og have 2 ikke for store patter. Bipatter må ikke forekomme på avlsdyr.

Ulden: Huden er sort. Ulden er sort ved fødslen og der må ikke forekomme hvide hår. Yngre dyr er sorte/brune, på ældre dyr kan ulden blive grå. Ulden er et-lags og skal være kruset og ensartet. Den må ikke skille på ryggen.

Beuldning: Ingen uld i hovedet foran ørerne eller på benene.

Højde: Får 50-70 cm. Væddere 60-80 cm.

Vægt: Får 60-80 kg. Væddere 100-125 kg

Andet: Afvigelser fra størrelsen accepteres.

Racebeskrivelser fra de andre racer kan til sammenligning ses på

www.sheep.dk → Medlemsservice → Dyrskuebedømmelser → klik på linket her nederst på siden.

Her er et par eksempler på nogle korrekte såner. Se også billedet på side 18.

Bedste ældre får og
bedste 1-års får uden
lam, på tværs af ra-
cer, på Det Fynske
Dyrskue i 2015.

75068-259 Kamma
og 93301-618 Violet

Bedste 1-års får med lam, på tværs af racer, på Landsskuet i 2015.

105505-123 Lungholts Tigris

De 4 gyldne G'er

af Hans-Erik Jensen

Hvad skal der blive af os?

For at årets lam skal udvikle sig til store fine slagtelam eller avlsdyr, skal vi huske de fire gyldne G'er.

Græs – **G**enetik – **G**rådige parasitter og **G**od management.

Græs

Græsmarken skal passes omhyggeligt for at opnå den højeste ydelse og bedste kvalitet i forhold til optag og udnyttelse af foderet. Hvis man ikke dyrker økologisk, kan det være en god idé at give græsset 40 kg N/ha, (40 kg rent N – ikke 40 kg handelsvare) så snart man kan køre på marken om foråret. Midt på sommeren, om muligt dagen før det bliver regn, giver man yderligere 40 kg N/ha, og ligeledes i september.

I foråret producerer marken som regel mere end fårene kan æde. Det vil altid være en god idé at tage et slet af det overskydende græs til vinterfoder, som der altid er brug for, og samtidig holde græsset kort. Græs til afgræsning må helst ikke blive over seks til otte cm højt, for så begynder det at sætte stængel og senere frø, som ikke har samme næringsværdi som græssets blade.

På den anden side må græsset heller ikke bides ned til det ”døde” blad, for så falder tilvæksten på lammene med op til 50% og desuden øges risikoen for optagelse af parasitternes larver.

Det ”døde” blad kræver måske en lille forklaring. Vore rajgræsser ”ønsker” at have kun tre blade, så når det fjerde blad begynder at vokse frem, dør det ældste blad og så fremdeles. Når man taler om afgræsning til får, kommer man ikke uden om hvidkløver, som vel nok er den plante der giver den største tilvækst hos lam. Engelske anbefalinger siger, hvis man kan holde sin mark med mellem 30 og 50% kløver i græsningsperioden, vil lammene hele tiden vokse optimalt.

Der er en tommelfingerregel, som siger: Hvis der græsses hårdt i maj forbliver græssets kvalitet høj resten af sæsonen – hvis man græsser hårdt i juli bliver græssets kvalitet dårlig resten af sæsonen.

50 % kløver skal der være i en god græsmark.

En god metode til at holde græsset i optimal tilstand hele sæsonen er rotations græsning. Man opdeler arealet i f.eks. fire folde, som fårene roteres imellem. I begyndelsen af sæsonen, hvor græsset vokser meget, kan det være nødvendigt kun at bruge to folde. De sidste to bruges til at lave hø eller wrap til vinterfoder. Når græssets vækst aftager hen over sommeren inddrages de sidste folde efterhånden som der bliver brug for dem. Når fårene flyttes fra en fold, afpudses denne til fem cm højde for at hindre at græsset sætter stængler og for at sikre en god genvækst.

Der findes også en anden metode, som jeg dog ikke selv har afprøvet (endnu), den går ud

på, at fårene går på hele arealet, og så afpudser man hver uge en fjerdedel af arealet til ca. fem cm. Det betyder, man hele tiden har græs i fire forskellige vækststadier, så fårene altid kan finde det græs de helst vil æde. Ulempen ved denne metode er, at der ikke kan laves hø eller wrap af overskudsgræsset, men i det lille fårehold kan det muligvis ikke betale sig alligevel – det er nemmere og måske også billigere at købe sit vinterfoder.

Nu er der nogle af vore små besætninger der siger: Vi har ikke de maskiner, der skal til for at pudse græsmarker og sprede gødning. Til det kan man svare: En havetraktor kan slå ca. en halv ha/time. Der findes bugserede gødningsspredere, der kan trækkes af en havetraktor, til en pris som svarer til et slagtelam eller to.

Hvis man holder sin græsmark i optimal stand og vejret arter sig nogenlunde vil Såne lam kunne gøres slagteklare på 100 til 120 dage uden brug af fodertilskud. Dvs. lammene slagtes i august, og så har man hele arealet til rådighed for at gøre moderdyrene klar til ilæmning i oktober/november.

Genetik

Der er ikke megen fornuft i at passe sit græs optimalt, for bagefter at sætte lam på marken, der ikke er genetisk udrustet til at udnytte det gode foder fuldt ud. Der ligger derfor en opgave i, at udvælge de bedste dyr til fortsat avl. Det gøres bedst ved at dataregistrere sine dyr, så man får et index og div delindex på alle dyr. Datasystemet har den store fordel, at familieskabet regnes med, dvs. det er ikke kun en rangering af egne dyr, men også en sammenligning med resten af racen.

Når man køber ny vædder gælder det om at være meget omhyggelig, for vædderens gener vil udgøre 50% af alt afkommets gener. Derfor er det vigtigt at købe en vædder, som kan løfte gennemsnittet i egen besætning. Vædderen skal være stærk på alle delindex, hvor egen besætning er svag. (se også hjemmesiden: Tjekliste v. køb og salg).

Der er, her i landet, tradition for at købe vædderlam, når den gamle vædder skal udskiftes. Jeg vil gerne slå et slag for at se sig om efter ældre væddere. De har den fordel, de er afprøvede og man kan ofte se deres afkom. Sikkerheden for deres præstationer er som oftest højere end hos vædderlam, netop fordi de har produceret afkom. Undertiden kan de også købes til en fornuftig pris, fordi ejeren ikke kan bruge dem længere i egen besætning. Den ældre vædder kan også tjekkes i dataregistreringen, hvor man kan se, hvor meget afkom han har fået og hvor meget afkommet vejede ved 60- og 120 dage. Disse præstationer tager vædderen med sig til den nye besætning.

Jeg vil opfordre alle til at deltage i registreringen, da det er vigtigt for en lille race som Såne at så mange som muligt deltager, for blandt andet at undgå indavl, men selvfølgelig også

for at udvikle vor skønne race. Hvis man bruger registreringen rigtigt er udgiften hurtigt tjent hjem igen i form af højere tilvækst og højere lammetail.

Grådige parasitter.

Hovedårsagen til manglende trivsel og tilvækst hos får og især lam er indvoldsparasitter.

I al ormebehandling er der to ting man skal have for øje. Man skal bekæmpe ormene, og man skal gøre det på en måde, så ormene ikke udvikler resistens. Det gøres ved kun at behandle de dyr som har behov for behandling og aldrig underdosere ormemidlet. Hvis man ikke vejer hvert enkelt dyr og udregner dosis, skal man dosere efter det tungeste dyr i gruppen. Underdosering vil fremme udvikling af resistens, fordi nogle orm vil optage ormemidlet uden at dø af det og så er deres afkom i gang med at udvikle resistens mod det brugte middel. Har man først udviklet resistens mod et middel, kan dette middel aldrig bruges i besætningen igen. Der er ingen risici ved en let overdosering. Det kan anbefales at teste for orm igen 10 til 14 dage efter behandling, for at kontrollere midlets effekt. Man regner med at hvis 95% af ormene er dræbt, har man ikke udviklet resistens.

Når man behandler mod orm, skal man huske at 20% af dyrene har 80% af ormene. Hvorledes kan man finde de 20%, som er mest belastede? Vægten er det bedste værktøj. Hvis man vejer sine lam hver 14. dag er det nemt at udpege de, som ikke følger med i væksten. En gødningsprøve af de der vokser mindst, vil afgøre om det er orm som er årsagen, og så er det muligt at sætte ind i tide. Bruger man denne metode, er det ikke nødvendigt at behandle hele flokken, men kun de, som er påvirket af ormene. Metoden sikrer at man ikke udvikler resistens, da det kun er de hårdest ramte dyr der udsættes for midlet. Endelig er det vigtigt at dyrene bliver på den mark de gik på under behandlingen i 4 – 6 dage for ikke at tage resistente orm med over på en ny mark.

En masse fåreavlere har været på Inga Stamphøjs parasitkursus, hvor de lærte at tælle æg i gødningsprøver. Jeg er sikker på, at mange af dem vil være behjælpelig med at undersøge prøver for andre. De kan naturligvis ikke udskrive recepter på ormemidler, men de kan afgøre om det er umagen værd at sende prøven til dyrlægen og de kan også, 10 til 14 dage efter evt. behandling, tjekke om midlet har haft den ønskede effekt. Jeg er sikker på, at nogle vil gøre det for kostprisen, som er meget lav.

God management.

Den korteste beskrivelse af god management er: Rettidig omhu!! Hvis f.eks. nogle lam ikke vokser og samtidig er snavsede bagi, nytter det ikke ”at se tiden an” og se om de retter sig. Det gælder om at få udtaget og analyseret en gødningsprøve med det samme og hvis det ik-

ke er orm, er det en opgave for dyrlægen. Jeg ved godt jeg gentager mig selv, men vejning af lammene med jævne mellemrum hen over sommeren er vigtigt. Et lam som er gået i stå i væksten er svært at få i gang igen og vil ofte være lidt federe ved slagting end et lam, der har haft en jævn vækstkurve.

Græsset bør også omfattes af rettidig omhu. Det nytter ikke meget at gøde græsset i foråret, hvis det får lov at bruge al gødningen på at sætte frø og stængler, som er værdiløse for fårene. Derfor skal græsset afpudses efter behov og altid når fårene forlader en fold.

Moderdyrene kræver altid nøje overvågning, men især to perioder er væsentlige. Tiden op til ilægning og den sidste tredje del af drægtigheden. Når vædderen sættes til, bør fårene være i huld tre til tre en halv. Hvis fårene er i lavt huld kan det være en fordel at flushe dem, dvs. at give dem et passende tilskudsfoder. Det varer ca. fire til seks uger at sætte et huldtrin på et får, så fodringen skal planlægges omhyggeligt, således hullet ikke kommer over tre en halv. Ved flushing vil fåret løsne flere æg og dermed give flere lam. Vi skal huske, at hvis fårets huld allerede er tre eller derover virker flushing ikke, man kan sige, fåret er allerede flushet. Ekstra foder på får i passende huld er spild af godt foder. I en måned efter ilægning må fåret helst ikke stresses for meget, da de befrugtede æg endnu ikke har sat sig fast i livmoderen.

I sidste tredje del af drægtigheden vokser fostrene to tredje dele af deres endelige vægt. Fodringen er derfor meget vigtig, for ikke at få for store lam hos de enkeltfødte og for små hos de som får tvillinger eller måske trillinger. Det kan varmt anbefales at få scannet sine får for drægtighed, så de kan deles i hold, efter hvor mange lam de skal have.

Man skal altid fodre sine får omhyggeligt, men i sidste del af drægtigheden er det som sagt særlig vigtigt. Derfor kan det betale sig at lave en foderplan for hver enkelt gruppe får i stalden. Hvis nogle medlemmer har svært ved at lave foderplaner, er Såneforeningen gerne behjælpelig, det koster blot en henvendelse på foreningens mailadresse.

Jeg vil slutte mit indlæg med en lille liste af bøger, jeg har haft stor glæde af at læse.

Fodring af får – Hans Ranvig

Hyrdetimer – Anette Holmenlund

Lambing Techniques – Agnes C. White

Intensive Sheep Management – Henry Fell

*Fårets dag**af Anette Fjordvang*

Jeg er meget stolt af mine flotte og tamme såner og mine 2 nye mohairgeder, men mine stald-faciliteter kan jeg ikke prale med. De er ikke velegnede til at vise frem. Jeg har ikke nogen stald, så når fårene skal læmme, rydder vi op i garagen. Mine får flytter nemlig ind i garagen i læmmesæsonen. Vi river også perlegruset væk i en del af indkørslen, så fårene kan få et ude-areal og nyde vejr og vind. Jeg har ikke særlig mange grunder eller låger, så jeg bruger en blanding af kalvebokse og hjemmelavede trælåger, det hele bliver holdt sammen med halmsnor og grindespyd. Vores foderborde er lavet af resttræ og rionet. Vores fodertrug er lavet af halvede tagrender, rester af en trailerplade og vinkeljern. Det virker fint, men det er måske ikke så præsentabelt.

I år besluttede jeg mig for at holde åbent hus på Fårets Dag alligevel. Hele familien lovede at hjælpe. Børnene ville vise får og lam frem, manden ville lave bål og sørge for at der kunne laves snobrød samt servere kaffe, te og saft. Min veninde Pernille meldte sig helt frivillig til at lave en bod med både hendes ting og mine skind, plaider og garn. Pernille er også kendt som Frk. Frost og laver de mest fantastiske strikkemarkører, øringer og andre finurligheder blandt andet med får.

Fårets Dag er heldigvis midt i vores læmmesæson, så vi havde allerede fået over 20 lam og på selve dagen havde vi 2 læmninger, så der var masser af små søde påskelam. Der kom over 150 mennesker i løbet af dagen. Der blev samlet æg i hønsehuset, kattekillingerne blev båret rundt, der blev bagt snobrød og drukket kaffe og jeg fik lov til at snakke om får og geder hele dagen. Men lammene var det helt store hit, de hoppede rundt i solskinnet, helt upåvirkede af de mange mennesker.

Jeg kan kun anbefale andre at holde åbent hus på Fårets Dag, vi vil helt sikkert gerne åbne vores døre igen til næste år.

Fårets dag

af Anette Fjordvang

Billederne er taget af Christian Brønserud

Fåreavlernes brug af faglig rådgivning

af Sirid Kaatmann,

professionsbachelorstuderende på Erhvervsakademi Århus

Fåreavlernes brug af faglig rådgivning

Der mangler viden i faget selvom der er stor erfaring, men rådgivningen er begrænset af fåreavlernes økonomiske muligheder, af mangel på værktøjer samt mangelfuld viden om de enkelte besætningers produktionstal. Det giver stor risiko for, at der kun kan ydes generel rådgivning af fåreavlerne

De adspurgte fåreavlere bruger primært hindanden, når de søger råd og vejledning. Faktisk bruges andre fåreavlernes råd signifikant mere til avlsstrategi, fodring, dagligvejledning, naturpleje/græsmarksstrategi og økonomi end rådgivere - se fig. 2. Kun i kategorien general sygdom/behandling bruges dyrlægen signifikant mere end andre fåreavlere. I forhold til anvendelsen af dyrlægen frem for konsulenten kan man se i fig. 3, at der er flere fåreavlere, der anvender dyrlægen ved generel sygdom/behandling og daglig vejledning, mens konsulenter bruges oftere til emner omkring naturpleje/ græsmarkstrategi. Flere kommentarer i undersøgelsen viser, at konsulenterne bruges til at lave gødningsregnskab og til at ansøge om hektar støtte. 76 pct.(75,77%) af respondenterne bruger aldrig konsulent til rådgivning i forbindelse med deres fårehold. Kun 7 pct. (7,51%) af fåreavlerne føler at de har behov for rådgivning og der er 20 pct. (19,53%), som føler de mangler information om, hvad man kan

anvende en konsulent til.

Der er signifikant flere fåreavlere, der føler, at de får mere brugbare svar ved at spørge en anden fåreavler fremfor en konsulent. I undersøgelsens kommentar felt er der skrevet: "Vi (fåreavlere) forstår hindanden, vi taler samme sprog". Der er mange fåreavlere, der kommenterer, at vidensniveauet er for lavet blandt konsulenter. Desuden er der en del kommentarer, der går i retning af denne: "Jeg har lang erfaring, derfor behøver jeg ikke rådgivning".

Rådgivernes vurdering

De 5 interviewede konsulenter og dyrlæger tegner et billede af, at der mangler viden om får blandt fåreavlerne og de mærker, at der ikke er et fælles sprog blandt fåreavlere. Det forhold dokumenterer undersøgelsen ved, at der kun er 17 ud af 180 respondenter, der har en landbrugsfaglig baggrund. I øvrige landbrugsgrene fx malkekvæg og svineproduktion har de personer, der passer dyrene typisk en landbrugsfaglig baggrund, og nogle er endda specialiseret til at f. eks. at passe malkekvæg. Det forhold gør, at der for det første er en basisviden og for det andet er der et fælles paradigme og man taler med samme sprog og har en fælles grundforståelse af centrale begreber.

Så selvom fåreavlere har stor erfaring, kan der alligevel mangle det fælles paradigme og fagligt fundament til at øge det faglige ni-

veau af vidensdelingen. Nogle af rådgiverne påpeger, at der sågar kan mangle noget selverkendelse fra fåreavlernes side om, at de mangler viden.

Fåreavlerenes brug af rådgivningsmetoder

De interviewede rådgivere synes der generelt er god opbakning til kurser, staldskoler og ERFA-grupper - specielt hvis aktiviteterne er gratis. Det er kurser med praksisnære emner, som fåreavlerne kommer til: ”De (fåreavlerne) skal kunne tage viden med hjem og kunne bruge den direkte i stalden”. De kurser der har været mest populære er:

1. begynderkurser
2. foder/græsmarksstrategi
orm/ormetælling

Rådgivernes udfordringer

Betalingsvillighed (økonomi) og manglende værktøjer til styring af driften kan være nogle af grundene til, at der mangler højt fagligt niveau i fåreavlen.

Et værktøj som et registreringsprogram til dataindsamling, ville kunne give rådgiverne gode muligheder for at yde rådgivning på besætningsniveau og medvirke til at optimere driften af besætningen. Uden viden om besætningens aktuelle produktionsniveau, så er det svært at rådgive og optimere og der ydes derfor stort set kun generel rådgivning som, hvornår skal der tages græsslet.

Fåreavlerne burde have fokus på at følge fårene langt tættere. F.eks. er huldscoring en vigtig målparameter, der påvirker mange

forhold, som scanningsprocent og lammetal. Ikke mindst i et Esay Care system, bør fårene følges tæt med f.eks. huldvurdering, for at rådgiverne kan hjælpe fåreavleren med at optimere vigtige parametre som fx moderegenskaber, lammenes overlevelseshøjde og tilvækst. Det er alle faktorer, der påvirkes af bl.a. huldscoren gennem fårets liv. Rådgiverens muligheder for at hjælpe vil blive fremmet, hvis den enkelte fåreavler opstiller mål for sin besætning med sigte på at optimere og gøre besætningen mere profitabel.

Interessen for enkeltdyrsregistreringer

Det er dog heller ikke ønskeligt at lovgive om enkeltdyrsregistrering i fåreavlen, for det vil dræbe erhvervet. Initiativer til at forbedre driften det skal komme fra fåreavlerne selv, for at få mulighed for at optimere deres besætning. Med forøget niveau af dataregistreringer i mange besætninger, så det er muligt at lave fx benchmarking og ”Gab Analysis”, der af rådgiverne kan bruges til at udpege de steder, hvor der er et ”gab” mellem mål og resultaterne for besætningen. Det kan fåreavleren så bruge til at optimere ud fra.

Økonomi begrænser vidensniveauet

Økonomien i driftsgrenen får spiller en væsentlig rolle for at iværksætte initiativer til at højne vidensniveauet. Hos SEGES, der er vidensbanken i dansk landbrug, har man således ikke længere aktiviteter for får. Og der er heller ikke længere mulighed for Phd studerende for at lave forsøg med får i Danmark - her skal man søge til Sverige. Så hvis erhvervet ikke har råd til at uddanne konsu-

lenter og fåreavlere, hvordan skal man så højne niveauet? Vilkåret for en fåreavlskonsulent i dag er, at man skal kunne favne bredt, fra lav praksis til komplicerede strategier. Inden for kvægbrug og svineproduktionen varetages de rådgivningsopgaver af konsulenter, der er uddannet med speciale i en faggruppe, endda så specialiseret, at man kan være ”kvægavlskonsulent”. Et sådan ambition skaber et godt vidensgrundlag i

branchen og gør, at man kan favne hele kvægsektorens rådgivningsbehov professionelt. Det er der ikke grundlag for indenfor fåreavlen i Danmark.

Kategorier af fåreavlere

Ud fra interviewene kan fåreavlerne deles således op (med forbehold for undtagelser).

Ud fra interviewene med rådgiverne kan man inddele fåreavlerne i tre grupper:

- *De små besætninger. Fåreavleren er ofte begynder. De skal lære alt om får citat ”altså det er helt fra Adam og Eva, det er helt basic” her kan mentorordningen fungere fint, mentorerne er fåreavlere med lang erfaring der uddannes til mentorer gennem Økologisk Landsforening.*
- *De mellestore besætninger. Rådgivning i mellem besætningerne er rådgivning i alm. landmandskab som grovfoderproduktion, det er typisk den gruppe af fåreavlere der rådgives og henvendes til med tilbud om rådgivning.*
- *De store besætninger. Erhvervsfåreavlerne er en lille gruppe og rådgiverne er ikke helt enige om, hvordan og hvad der skal til for rådgivning af dem. De interviewede rådgivere er enige om at deres rolle primært er sparringspartnere og at hjælpes ad med at hente viden fra udlandet og at få forskere/ rådgivere fra udlandet til Danmark for at holde oplæg. En rådgiver beskriver erhvervsfåreavlerne som meget selvstændige, da det kræver meget selvstændighed og selvtillid at starte op med at skulle leve af får. Derfor kan det måske være svært at give slip på kontrollen og lade andre komme ind og rådgive om fåreholdet. En anden rådgiver svarede, at der ikke er økonomi og grundlag for at uddanne rådgivere, der kan blive så dygtige at de kan rådgive erhvervsfåreavlerne – grundlaget er for småt.*

Figur 2 Forskel mellem dyrlæge - fåreavler og konsulent - fåreavler

* Signifikant på 95%

Signikant forskel på 95% niveau *	General sygdom/ behandling	Avl- strategi	Fodring	Daglig vejledning	Naturpleje/ græsmarks- strategi	Økonomi
Dyrlæge- fåreavler	Non- signifikant	*	*	*	*	*
Konsulent- fåreavler	*	*	*	*	*	*

Figur 3 Oversigt over forhold mellem dyrlæge og konsulent

*Der er signifikant forskel på 95% niveau.

Signifikant forskel på 95% niveau *	General sygdom/ behandling	Avl-strategi	Fodring	Daglig vejledning	Naturpleje/ græsmarks-strategi
Flere bruger dyrlægen til:	*	Non-signifikant	Non-signifikant	*	
Flere bruger konsulenten til:		Non-signifikant	Non-signifikant		*

Dyrskuer

af Vibeke Bille Rasmussen

Husk at overveje, om det ikke er i 2016, dine gode sånedyr skal repræsenteres på et eller flere af årets dyrskuer. Der er stadig tid til at udvælge og tilmelde. Såneforeningen giver tilskud til gebyr for to tilmeldte dyr. På foreningens hjemmeside under Nyheder → Det sker kan du se en oversigt over de største skuer i Danmark i 2016

Foto af nr. 23, der fik 23 p, ærespræmie og blev bedste får på Hjørring Dyrskue (vist i 2012).

Tøjbestilling

af Anette Fjordvang

Husk at bestille tøj med foreningens logo nu, hvis I skal nå at have det til dyrskue sæsonen. Det kan også bruges til at gøre reklame for racen i andre anledninger.

Proceduren for bestilling er beskrevet i blad nr 2 i 2015, og bladet ligger på vores hjemmeside.

Annoncer

Avlsvædder(lam) købes/bestilles til 2016

Ufravigelige krav: M3, tvilling, ingen bipatter, kendt afstamning med 0% suffolk.

Foretrækker: En 100,00% ren såne stambogsført i Den Frivillige Registrering og fra klovsygefritestet besætning.

Lad os høre hvad I har/forventer at få, så vi kan tjekke de familiemæssige relationer til vores dyr.

Sælges: Nogle få avlseggede gimmere fra 2015. Er vacc. mod bløde nyre. Bestillinger modtages på avlslam, der vil være klar til fravænning medio juli.

Morten & Susie Riis

www.blanshoved.dk

54763060—40292959

susie@blanshoved.dk

Avlsgimmere og –vædderlam sælges

Født april 2015 efter 75068-00254 ”Frem” (Indeks 110) og af god afstamning på modersiden.

M3—Frivillig registrering—Klovsygeattest

Henvendelse :

Per Alkestrup (Nordsjælland)

48394902 / pak@fdm.dk

Avlsvædder sælges

Bo chr 75068-0254 født 20.3.12.

Bo er en utrolig sød og omgængelig herre. Han er stor og velbygget. Hans indeks er gode at få ind i sin besætning og han har hos mig kun givet læmninger ”let uden hjælp”.

Bo´s sikkerhed er 35 (meget højt). S-indeks er 110 – ingen delindex er under 100. Bo er nr. 2 på hitlisten.

Da jeg skal hente en hest i Viborg vil der være mulighed for transport af Bo.

Besætning er checket for klovsyge for nogle år siden. M3 status

Iben Dolriis

tlf. 51285671—mail: iben.dolriis@beskedboks.dk

Bestyrelsen

Mette Marie Lungholt
Formand/Såne nyt/avlsudvalg
Tlf. 22 42 63 52 e-mail: spjaette@gmail.com

Anette Fjordvang
Næstformand/Sekretær
Tlf. 21 67 17 81 e-mail: anettefjordvang@gmail.com

Allan Christensen
Kasserer
Tlf. 40 15 31 80 e-mail: acstavnsolt@gmail.com

Hans-Erik Jensen
Webmaster/avlsudvalg
Tlf. 50 46 31 02 e-mail: hejensen48@gmail.com

Vibeke Bille Rasmussen
Suppl. Avlsudvalg
Tlf. 50 57 68 03 e-mail: vibekebille@gmail.com

Karen Nyholt
Suppleant
Tlf. 62 27 25 19 e-mail: karen@nyholt.dk

Avlsudvalg

Mette Marie Lungholt tlf. 22 42 63 52 e-mail: spjaette@gmail.com
Hans-Erik Jensen tlf. 50 46 31 02 e-mail: hejensen48@gmail.com
Susie Riis tlf. 54 76 30 60 e-mail: susie@blanshoved.dk
Suppleant Vibeke Bille Rasmussen tlf. 50 57 68 03 e-mail: vibekebille@gmail.com

Forside billede: Violet 93301-618 med det ene
af sine to 2016-lam af Anette Fjordvang

Deadline Sånenyt 2016

Nr. 2: 25. juli 2016